30.12.22р. 01гр. укр. літ.

Доброго дня! Тема уроку. Автономність, відкритість зарубіжним традиціям і новітнім процесам, розвиток української літератури в Західній Україні до 1939 р.

Богдан-Ігор Антонич. Коротко про митця. Аполітичність, наскрізна життєствердність, метафоричність і міфологізм поезій; екзотика лемківського краю в контексті вселюдських мотивів. Лемківська конкретика як джерело образних асоціацій. «Зелена євангелія» – нерозривна єдність природи і людини, ідея життєствердження, поєднання язичницьких мотивів із християнськими *(«Різдво», «Коляда»).*

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою: moshev2020@icloud.com

ХІД УРОКУ

Природа — вічне джерело людської творчості, людського мислення. Любімо, шануймо, бережімо природу, вічне джерело нашого життя, і нашої творчості! Вона нам стократ більше віддасть, ніж ми можемо їй дати.

М. Рильський

Вірю в землю батьківську і в її поезію.

Б. -І. Антонич

1. Створення узагальненого портрета літератора Західної України

1) Західна Україна у добу сталінських репресій бере на себе місію творця нової української літератури.

2) Література Західної України має виразну європейську спрямованість.

3) Авторитетними для молодшого покоління стають Ольга Кобилянська та Василь Стефаник.

4) Літератор Західної України має бути: інтелігентом, мати письменницьке коріння, ґрунтовну освіту, бажано європейську, високу національну свідомість, самоствердж уватися в ім’я України.

2. Оглядове ознайомлення з розвитком літератури в Західній Україні в 30-ті роки XX ст.

До 1939 р. Україна мала зовсім інший вигляд. Після поразки визвольних змагань західноукраїнські землі опинилися у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини. Східна Галичина й Західна Волинь стали частиною Польщі. Румунія володіла Північною Буковиною, а також землями Бессарабії, які нині входять до складу сучасної Одещини. Чехословаччина загарбала Прикарпатську Русь. У 1939 р. відбувся черговий переділ Європи, внаслідок якого більша частина західноукраїнських земель перейшла до УРСР.

Акт возз'єднання, на жаль, не можна було назвати здійсненням віковічної мрії українського народу, бо воно принесло на Західну Україну сталінізм. Зазнаючи національних утисків, українське населення на окупованих землях не лише зуміло зберегти мову, культуру, звичаї. За межами України розвивалася національна література, яка засвідчувала відкритість зарубіжним традиціям і новітнім процесам. Серед поетів виділялися Роман Купчинський, Олег Бабій, Юра Шкрумеляк, Микола Матіїв-Мельник, з молодшого покоління — Богдан Кравців, Б.-Ігор Антонич, Святослав Гординський.

Письменники розділилися на три основні групи:

□ журнал «Вісник» згуртував довкола себе прихильників націоналістичного напряму: Улас Самчук, Олесь Бабій, Юрій Клен, а також поетів так званої квадриги — Євген Маланюк, Олег Ольжич, Олена Теліга, Леонід Мосендз;

□ молоді пролетарські письменники об'єдналися в літературно-мистецьку групу «Гроно» й видавали у Львові журнал «Вікна». До них приєдналася група «новошляхівців», які гуртувалися довкола журналу «Нові шляхи», редагованого Антоном Крушельницьким;

□ найбільшим угрупованням стали письменники ліберальної орієнтації, до нього входили: Петро Карманський, Юра Шкрумеляк, Ірина Вільде, Богдан Лепкий, Наталена Королева, Андрій Чайковський, Катря Гриневичева.

Галичина, зокрема Львів, став центром українського літературного життя Західної України. У 1920-1930-х р. було створено літературні угруповання західноукраїнських письменників навколо журналу «Вісник» (редактор Д. Донцов), тижневика «Назустріч», засновником якого був відомий критик М. Рудницький, і часопису «Дажбог».

3. Довідка («Карпатський край»)

На карті сучасної України не знайдемо Лемківщини, бо її там немає. А народ, який жив обабіч Карпат до 1947 р., називався лемками. Ніщо не

вплинуло на їхню самобутність, навіть полонізація. У 1920-х р. тут панували проукраїнські настрої. Друга світова війна розділила Лемківщину на північну територію, яка потрапила до Польщі, та східну — до УРСР. Жителів було вивезено із предковічних земель:

Скільки раз тебе нам

Народили весни,

Світку ти карпатський,

Світку наш чудесний!

4. Опрацювання життєпису Богдана-Ігора Антонича (скласти хронологічну таблицю)

Плеяду найвизначніших поетів світу, молодих оригіналів продовжив почесний її член, поет, який про себе писав:

Антонич був... і жив колись на вишнях,

На вишнях тих, що їх оспівував Шевченко...

- То ким же був, уявляв себе поет?

- **Перейти за посиланням**
https://www.youtube.com/watch?v=SitsCQ--igs

4.1. Складання кроссенсу за біографією поета Б.-І. Антонича

Слово **«кроссенс»** означає «перетин значень» і придумане за аналогією до слова «кросворд».

1 2 3

8 9 4

7 6 5

— Біблія *(Батько поета — священик Василь Кот (Антонич))*.

2 — Ангел *(Подвійне ім'я на Західній Україні давали дітям, щоб ті мати більше ангелів-охоронців)*.

3 — Скрипка *(Грав на скрипці)*.

4 — Львівський університет *(Місце навчання)*.

5 — Дажбог (Журнал для молоді, який редагував Б. І. Антонин).

6 — Вертеп (Вірш «Різдво»),

7 — Цифра 5 (Кількість збірок).

8 — Три перстені (Назва збірки, за яку отримав літературну премію Львівського товариства письменників та журналістів).

9 — портрет Б-.І. Антонича.

5. Словникова робота

Асоціативність — це зв'язок уявлень чи відчуттів, коли одне з них викликає у свідомості низку інших, подекуди суб'єктивних.

Міфологізм — те, що має стосунок до міфології — науки про міфи (легенди, сказання, в основі яких лежать вірування давніх народів про походження Землі, Всесвіту, явищ природи; про богів тощо).

Ротація — скорочена назва машини для друкування газет у XIX ст.

6. Вправа «Встанови відповідність»

Досить цікаво укладав свої збірки поет, синтезуючи ліризм із філософією буття, поступово піднімався догори, вибудовував перспективу. Виконайте тест-увідповіднення.

1	«Привітання життя»	А	книга природи
2	«Три перстені»	Б	книга міста і цивілізації
3	«Книга Лева»	В	книга молодості, краси
4	«Зелена Євангелія»	Г	книга нескінченності, таємничості
5	«Ротації»	Д	книга міфів

Відповідь: 1В, 2-Г, З Д, 4-А, 5 Б.

- Першу поетичну збірку «Привітання життя» Антонич видав у 1931 р., коли ще навчався у Львівському університеті, де посилено студіював україністику. Писати почав дуже рано, тому друга з'явилася по закінченню філологічного факультету (1934 р.), а називалася вона «Три перстені». Взагалі, 3 — магічне число, а перстень символізує коло, досконаліть, нескінченність, замкнутість. Одержуючи за книжку літературну премію І. Франка, Антонич сказав: «Несмілий підходжу до традиції моєї землі. Це не значить, щоб я національний стиль розумів як щось скам'яніле і неосвіжувальне. Тут тобі хвала,

сивобородий Уолте Вітмене, що навчив мене молитися стеблинам трави».

Хлопець захоплювався світовою й українською класикою, перечитав у польських перекладах твори всіх Нобелівських лауреатів, тому оспівує ідею єдності й незнищенності світу, спираючись на рідний фольклор. Перші збірки поета позначені впливом неоромантизму з пізнішим переходом до експресіонізму. Антонич у другій половині 30-х років — майстер сугестивної, асоціативної лірики. Його твори, як і раннього Тичини, мажорні та музикальні.

7. Опрацювання поезії «Зелена Євангелія»

Антонич часто звертався у віршах до християнської міфології, вірувань давніх слов'ян. Переплетення античності та язичництва (поганства) зображав як великий колообіг життя у Всесвіті. Поет жив не днями, місяцями, а забігав у просторі часу на цілі століття наперед. За Антоничем, земля — це стихія, а людина — її частинка, а не володар.

● 7.1. Виразне читання поезії

Перейти за посиланням

https://www.youtube.com/watch?v=SawYhVsjV7g

7.2. Робота над змістом поезії

- Як зрозуміли ви поезію? (Асоціативно. Поет весни Антонич порівнює пору року із каруселлю, яка дозволяє нам захоплюватися мінливими рухами, що крутять колесо. Мрію і красу уособлюють символи зими — білі коні, вони наввипередки втікають. Лемківщина — самобутній, незвичайний край давнини й незбагненної природи. Село — місяць — ясеновий стіл — це ніби у Шевченка асоціативний ряд «природа — людина» у «Садку вишневому коло хати». **Село** — гірська лемківська місцевість, **місяць** — червоний тюльпан, як несподіване порівняння, **стіл із ясеня** — символ слов'янської гостинності, багатства (дзбан із сонцем). **Сонце** — цілюща енергія, джерело життя. А що ж наливали лемки у глиняний дзбан? Можливо, молоко, щоб насолодитися смаком життя, а над парою цілющого напою — свіжий запах морелі, який асоціюється із бджолами. **Паронім сонце** — сон це змушує нас сприйняти поезію ніби кольорове сновидіння. Антонич одним із перших в українській літературі подає уже засвоєну авангардистську течію — естетику сюрреалізму)

7.3. Поезія «Автопортрет»

● **Перейти за посиланням**

https://www.youtube.com/watch?v=PJD1mGiSJ9Y

(**Цей вірш — медитація**. Недарма він добирає епіграфом слова про хлопчину із сонцем у кишені, які пригадуємо із збірки «Привітання життя». Усього дві строфи дають нам зрозуміти, що творчість поета ґрунтується на світоглядних та естетичних засадах. У перших рядках вірша звучить мотив захоплення людини красою природи: «... невже ж тобою не п'яніти?». Наступна строфа — про те, що митець — людина, для якої Богом є природа. Ця думка підсилюється самовизначенням автора: «... я — закоханий в житті поганин».)

7.4. Опрацювання поезій «Різдво, «Коляда»
https://www.youtube.com/watch?v=GhtJr68kvaU

7.5. Виразне читання поезій
https://www.youtube.com/watch?v=_b-BI66X8tQ

7.6. Робота над змістом поезій

- Чи має право Антонич у цій інтерпретації змінювати біблійний текст? (Б.-І. Антонич не погоджувався, коли його називали безрозсудним поганином самого почування, адже він не вдавався до «оязичнення християнства» чи — навпаки. Часто в одному творі з'являлися мотиви двох вір, як у вірші «Різдво», де сюжет християнської містерії, мов мереживо язичництва, розгортався на українському ґрунті. Те, що біблійну легенду про народження Христа поет розкрив по-своєму, не треба розуміти, як свято татство, це відчуття близькості своєї до Сина Божого, єдності з тим, хто взяв на себе гріхи людства й постраждав за нього)

- Доведіть, що віршем «Різдво» Антонич уславлює Лемківщину й лемків? («Різдво» — шедевр лірики поета. Дійсно, незвичайний гірський край — Лемківщина, з її язичницькими повір'ями й поклоніннями. У цій поезії лемки схожі на волхвів, на Різдво лемки з хлібом і свяченою водою заходять у кожен двір і освячують його. Язичницький знак — місяць — «золотий горіх» символізує тяжкий шлях, який пройде Син Божий)

- Яка з поезій характеризує світогляд поета? («Коляда», як і «Різдво»,— це вершинний твір. Син священика, Богдан Антонич вірить у Бога, автор описує народження Ісуса Христа, його майбутнє — «синь незнана». Образ Марії — «Ясної Пані» із наляканими очима, «наче у сарни», віщують майбутні страждання: «плаче Пані, снігом стелиться життя», а «Дитя» ще спить. Д. Павличко писав: «Антонич думку про минущість усього живого вкладає в похвалу життю як єдиній вічності»)

- Чи є в поезії Антонича місце для людського серця? (Звичайно. Життя життям, а поезія створюється струнами серця. У «Привітанні життя» (ранній збірці) ці струни грубшали і натягувалися все сильніше, а серце рухалось від

поезії зір до поезії сонця» (за М. Наєнком). В естетиці Антонича гармонія досконалості природи пов'язана з філософією буття: «Цвісти й горіти, в пустку світу з красою йти, щоб краще жити»)

8. Написання етюду на тему «Земля стобарвна»

Життя — велика і розлога нива. Йдеш нею, любуєшся — милуєшся. Воно іноді розгортається перед нами, як книга; велич манить незвідністю, бо ж дороги — різні. Одні — звабливо пахучі, інші — музично тремтливі, ще інші — кришталево чисті, а є й такі, що не помітиш, як ненароком у яругу потрапиш, або ж перед самісінькою кручею перелякано зупинишся. Не знаєш, не відаєш, які чекають на тебе.

Початок життя — це мажорна і кольорова гама, де дуже багато жовтогарячого сонця, блакитного неба, зелених трав, духмяних квітів.

Черпаючи від рідної землі наснагу, митець прокладає місток між поколіннями і поступово переходить у молодечий «космізм», «росте Антонич» як із води, аж поки не пізнає безсмертя людської душі, що може мандрувати в часі й просторі. І тоді, після смерті, перевтілюватись у душу народженої дитини, тварини чи птаха.

«Землею стобарвною» йшов поет, «цвів, горів, щоб краще жити», тією «вічною землею, куди ведуть усі стежки і всі дороги».

9. Метод «Незакінчене речення» із цитатами із творів Богдана-Ігоря Антонина

□ Я переконавсь, що Антонич — «поет весняного похмілля», адже...

□ Антонич — «закоханий в житті поганин», бо...

□ У поезіях Антонина «земля, наче книжка», бо...

□ «Антонич був хрущем і жив колись на вишнях», а я (прізвище чи ім'я) була колись...

- Якби поет жив у наш час, яку б, на вашу думку мав долю?

- Якби ви були композитором, то яку б поезію Б.-І. Антонина поклали на музику?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Вивчити напам'ять одну з поезій Б.-І. Антонина (на вибір).

2. Написати мініатюру (поезію в прозі, етюд) на тему «У дорогах зваблива врода» чи скласти 12 тестових запитань (за творчістю поета).

3. Прочитати повість-поему О. Туринського «Поза межами болю».